

transparant

EDITORIAL

Leven en overleven

De steen is weggerold.

“Wie zal voor ons de steen bij de ingang van het graf weggrollen?”, vroegen Maria van Magdala, Maria van Jakobus en Salome zich af toen ze op paasmorgen in alle vroegte naar het graf gingen. Maar de steen was al weggerold en binnen zagen ze een jongeman in een wit kleed zitten. Ze schrokken. Maar hij zei hun: “Schrik niet. U zoekt Jezus van Nazaret die gekruisigd is. Hij is tot leven gewekt, Hij is niet hier.” De vrouwen vluchtten naar buiten, bevend van angst. Ze durfden niemand iets zeggen, want ze waren bang, schrijft Marcus (16,1-8).

Hij leeft!

We lezen in het evangelie van Marcus hoe de angst bij het lege graf stilaan verandert in vertrouwen. Het vraagt een OMdenken. Hoe kan iemand die gestorven is, weer leven? Er moeten enkele verschijningen gebeuren vooraleer de leerlingen voldoende geloof hebben om te beseffen dat Hij leeft en om in zijn voetspoor op pad te gaan. Het Marcusevangelie eindigt met: “Zij trokken eropuit om overal de boodschap uit te dragen, terwijl de Heer meewerkte en het woord kracht bijzette door de begeleidende tekenen.” (Mc 16,20)

Leven en overleven

Sinds 24 februari, een week voor Aswoensdag, woedt de oorlog in Oekraïne. De hele Veertigdagentijd werd gekleurd door de schrijnende getuigenissen van het Oekraïense volk. Mensen die op de vlucht sloegen, die zweefden tussen hoop en wanhoop. Mensen die vochten om hun land, om hun thuis. Instinctief was er de reflex om te overleven. Maar diep in de mens leeft een dieper verlangen, een hoop op een leven in vrijheid. De grote drang naar geluk, naar een thuis met het gezin, naar veiligheid en vertrouwen. Met velen hebben we de hand gereikt. Met velen hebben we gebeden, de handen gevouwen, met en voor de mensen die lijden door de oorlog. Met hen willen we blijven hopen dat het goed komt. Moge Pasen ons die kracht geven, moge het een teken zijn dat de hoop altijd blijft!

Christa Damen, voorzitter

Overleven

*Je kan mijn huis vernietigen,
mijn geld, mijn kleren en mijn schoenen stelen,
me naakt achterlaten in volle winter.
Maar mijn droom kan je niet doden,
je kan de hoop niet doden.*

*Je kan me monddood maken,
mij in de gevangenis gooien,
mij isoleren van mijn vrienden
en mijn reputatie besmeuren,
me naakt achterlaten in de woestijn.
Maar mijn droom kan je niet doden,
je kan de hoop niet doden.*

*Je kan mijn ogen uitsteken
en mijn trommelvliezen doorboren,
mijn armen en benen amputeren,
me naakt op straat achterlaten.
Maar mijn droom kan je niet doden,
je kan de hoop niet doden.*

*Je kan me overdekken met wonden,
het ijzer in de wonden draaien,
je kan jezelf amuseren met me te folteren,
me bloed laten plassen.*

*Je kan me opsluiten, zonder pen noch papier,
me interneren als een gek, me gek maken,
me vernederen, me verpletteren,
me laten creperen van honger en dorst,
mij dwingen mijn overgave te ondertekenen.*

*Je kan mijn kinderen, mijn vrouw,
al mijn verwanten en mezelf vermoorden,
maar mijn droom, die kan je niet doden,
je kan de hoop niet doden.*

*Naar: Jacques Roche, Haïtiaans journalist,
schilder en schrijver, vermoord in juli 2005.*

Veranderen en vernieuwen in de Kerk

Met het IPB-Forum kwamen we op 12 maart 2022 samen voor een beperkt synodaal traject over veranderen en vernieuwen in de Kerk. We laten graag enkele deelnemers aan het woord. Het plenum was te kort om tot besluiten te komen. Maar we bundelden wat geklonken heeft rond de drie sleutelwoorden van het wereldwijde synodale proces: *gemeenschap, participatie en zending*.

Een mini synodaal traject

Het IPB-Forum van 12 maart focuste op het synodaal traject dat wereldwijd loopt. Dat gebeurde aan de hand van een concrete oefening die de hele voormiddag in beslag nam en die eigenlijk al thuis begon, omdat we uitgenodigd waren om al vooraf te bidden met de Bijbeltekst over de ontmoeting van Nikodemus en Jezus (Johannes 3,1-9). Voor deze oefening werd de werkwijze van de *Gemeenschappelijke Onderscheiding (GeOS)* gevolgd. GeOS is geïnspireerd door de spiritualiteit van Ignatius van Loyola en gebeurt vanuit de grondvisie dat God niet enkel individuele personen leidt maar ook groepen. Een GeOS-sessie bestaat uit drie tijden: persoonlijke gebedstijd, uitwisseling in kleine groep en plenum.

Zo verliep het ook op het Forum. Eerst kregen we stille tijd voor persoonlijke meditatie en gebed. Daarna wisselden we uit in kleine groepen van zes personen. Het was een 'geestelijk gesprek' in vier rondes. In een eerste ronde deelden we om beurten wat ons in de persoonlijke gebedstijd geraakt had, gevoelsmatig of inzichtelijk. Er was geen discussie. De pluim in het midden van de kring was daarbij een goed hulpmiddel: wie de pluim nam, mocht vrijuit spreken, terwijl de anderen vanuit een ontvankelijke en respectvolle houding luisterden. Wanneer de pluim opnieuw in het midden lag, kon iemand anders de pluim nemen en op zijn of haar beurt delen. In een tweede ronde kregen we elk de gelegenheid om te zeggen wat ons geraakt had in wat *een ander* gedeeld had. Ook hier zorgde de pluim ervoor dat we open en vrijuit konden spreken zonder onderbroken te worden, terwijl de anderen aandachtig luisterden. In de derde ronde konden we wat meer ingaan op elkaar en kijken waar iets *gemeenschappelijks* kwam bovendrijven en waar verschillen lagen. Met de vierde ronde sloten we de uitwisseling al biddend af, waarna iedereen op een kaartje schreef wat hij of zij belangrijk vond om te delen in de grote groep.

Het plenum verliep in eenzelfde ingetogen en eerbiedige sfeer. Elk om beurten mochten we ons kaartje ergens neerleggen op de verbeelde weg met symbolische voorwerpen in het midden van de kring en daarbij delen waar de Geest ons persoonlijk geraakt en bewogen had. Het was voor mij een deugddoende ervaring van samen kerk-zijn hier en nu, met het oog op de toekomst.

Hilde Pex

Een impressie

Het Forum van het IPB over veranderen en vernieuwen in de Kerk loste de synodale verwachtingen in: alles liep op wietjes en de lente hing in de lucht!

Een veertigtal goed voorbereide leden vulde op zaterdag 12 maart de Damiaankerk van het TPC. Bij een warme onthaal werden de krijtlijnen van de GeOS handleiding voor het gesprek in kleine groepen zorgvuldig uitgezet. Gevoed door de geest van stille ingetogenheid kleurden we in groepjes creatief buiten de lijnen en in de grote ruimte ontpopte de geborgen taal tot verhaal: heden werd Eden. Hoe spoort dat wonderlijk gebeuren met en in de samenleving?

Lang geleden ging Nikodemus hierover in gesprek met Jezus en kreeg als antwoord: 'Alleen wie opnieuw geboren wordt, kan het koninkrijk van God zien. Alleen wie geboren wordt uit water en geest, is in staat het koninkrijk van God binnen te gaan.'

Die tweespraak werkte op ons in. De opgelaaide inzichten deelden we met elkaar in acht groepjes en wie onderscheid maakte tussen spreken en luisteren, kreeg een pluim. Achteraf vonden beklivende indrukken een rustplaats op de stapstenen van een plastische voorstelling van de weg ten leven. Avontuurlijke reizigers legden hun kaartje op een ongebaand pad, een hindernis, een splitsing, een lichtbaken, een herder, een denker, een schatkist, een ongerepte natuur, een bron, een visvijver of een kaars, met een toelichting bij de keuze voor die favoriete plek.

Jezus' blijde boodschap om opnieuw geboren te worden, werd door denken en samenspraak begrepen, gegrepen en zichtbaar gesteld. Onze woorden, in een geest van spontaneïteit aan elkaar cadeau gegeven, klonken luid en duidelijk. Openheid, ontvankelijkheid, natuurlijkheid, luisterbereidheid, doelgerichtheid, waardigheid, creativiteit, betovering, ruimte en eenheid zetten ons op weg. Welke richting we ook inslaan: onderwijs, jongeren en vreemde culturen inschakelen is een uitdaging waaraan niet voorbij gegaan mag worden. Wij zijn vragende partij voor een menswaardige toekomst die iedereen ten goede komt. De verdere uitwerking van dat proces vergt moed en de weg naar Rome vraagt om een vervolg in stijl.

Door gastvrijheid, aanwezigheid en openheid van geest spreken we vrijuit als opnieuw geboren. In het volle leven is het woord nu aan ons.

Jef Vlaminckx

Mijn kleine ervaringsnotitie bij dit Forum

Heel leerrijk was dat om de synodale weg aan den lijve te mogen ervaren!

Met vijf goedlachse vrouwen wisselden we indrukken en associaties uit bij de befaamde Johanneïsche perikoop over Nikodemus die midden in de nacht Jezus opzoekt. Wonderlijk hoe meteen de eerste deelronde al gemeenschappelijke draden opleverde! Geen rationele analyses, wel authentieke verzuchtingen en innerlijke bewegingen. We luisterden en beaamden, we herkenden zoveel in elkaars aanvoelen.

Geboortepijn is onvermijdelijk als je kiest voor leven en veranderen, maar de Geest begeleidt, verwarmt en ondersteunt ons. Daarop mogen we vertrouwen.

Verbinding dankzij het kleine goede: daar komt het volgens ons op aan, daar vangen we een glimp op van de Geest die in ons en tussen ons aan het werk was, is en zal zijn...

Ilse Cornu

Wij willen vanuit het IPB verder werken aan:

Een Kerk die bestaat uit **gemeenschappen** die samenkomen rond de **Bron**, de Goede Herder Jezus; die **werken aan relaties** en verbondenheid door gastvrij onthaal, diaconie, solidariteit; die met open oren **luisteren** naar jongeren, vreemdelingen, zoekenden; en die polarisatie overbruggen.

Een Kerk waarin de **participatie** van iedereen mogelijk is met een gedeeld en transparant **leiderschap** omdat ze vertrouwt op de leiding van de **Geest**. Een Kerk die haar dynamiek vindt in **luistergesprekken** waarin gelovig en open gedeeld wordt en die de soms chaotische diversiteit toelaat zodat mensen samen vanuit het evangelie kunnen **onderscheiden** wat de essentie is en wat losgelaten mag/moet worden om ongebaande nieuwe wegen te gaan.

Een Kerk die zich **gezonden** weet om plek te zijn waar de **betoverende en profetische** boodschap van het evangelie zichtbaar wordt in hoop en in vreugde; om **mensen nabij** te zijn in alle omstandigheden; om betrokken te zijn bij en in te spelen op de grote uitdagingen van deze tijd: integrale ecologie, broederschap, solidariteit.

De drie sleutelwoorden in het rood zijn ontleend aan de wereldwijde synodale weg in onze Kerk. In het oranje staan tien begrippen die om een WERKwoord vragen of er zelf een zijn. Ze zijn te doen, in de dubbele betekenis van deze zin.

Sinds de ervaringen met de lockdown beseffen we dat een geloofsgemeenschap er niet vanzelf is en dat ze er ook niet voor zichzelf is maar dient te luisteren naar het Woord en naar iedereen uit haar omgeving. Het is de Geest van God die met ons op weg gaat en ons een ander, meer participatief leiderschap leert. Hij leert ons ook anders met elkaar in gesprek gaan en tijd en ruimte maken om te onderscheiden waar het nu op aankomt. Alleen zo komen we te weten wat we kunnen en mogen loslaten om nieuwe wegen te gaan. Ondanks krimpscenario's weten we ons gezonden om de betoverende schoonheid en de profetische kracht van Jezus' boodschap uit te dragen en om mensen nabij te zijn in de concrete uitdagingen van deze tijd.

Misschien zit er voor jouw parochie, organisatie of groep een appel in bovenstaande tekst en kan je over één van de tien begrippen verder met elkaar in gesprek te gaan. Met het IPB-Bureau kozen we om op het volgende Forum in gesprek te gaan over participatief leiderschap in een synodale Kerk.

De bijeenkomst van het IPB-Forum maakte gebruik van het gebedsblad **GEBOORTEHUIS. Veranderen en vernieuwen in de Kerk** uit de brochure *De synodale weg. Leren en doen*, Halewijn 2021. Je vindt het op www.kerknet.be/synodaleweggebedsbladen.

Waarheen leidt 'Der Synodale Weg' in Duitsland?

Rolmodel voor een universele kerk of pad naar een aparte kerk?

De recente derde plenaire bijeenkomst van de Duitse 'Synodale Weg' nam voor het eerst definitieve resoluties aan, en dit met de benodigde twee derde meerderheid van de deelnemende bisschoppen. Deze definitieve resoluties hebben soms verre gaande consequenties.

De onderwerpen

Een 'fundamentele theologische oriëntatietekst' gaat over het leergezag: wie kan er in de Kerk bindende uitspraken doen over wat katholiek geloven inhoudt? Volgens het Tweede Vaticaanse

Concilie zijn het uiteindelijk de paus en de bisschoppen, die Bijbel en traditie gezaghebbend interpreteren. Het huidige Duitse document voegt daar als 'bronnen' voor het geloof ook de tekenen van de tijd, het geloofsaanvoelen van het Volk van God en de academische theologie aan toe. Een tweede tekst betreft een verandering in de machtsstructuren van de Kerk in lijn met de standaarden van moderne rechtsstaten. Al benadrukt de tekst dat de Kerk niet zomaar een democratisch besluitvormingsproces kan invoeren, zij moet haar eigen wijze van 'synodaliteit' vinden. Over andere teksten zal in het najaar gestemd worden: de aanpassing van de kerkelijke leer over (homo-)seksualiteit, openstelling van het gewijde ambt voor vrouwen, de vrije keuze voor het priestercelebaat en inspraak van leken in de benoeming van bisschoppen.

Het Duitse initiatief

Voor de Duitse Bisschoppenconferentie was het duidelijk dat vernieuwingen nodig waren. Het ging allang niet meer alleen om de imagoschade door het misbruik te herstellen. Ook meer fundamenteel wilde de conferentie ongezonde machtsstructuren aan de orde stellen. Het verlangen werd uitgesproken om een meer luisterende Kerk te zijn. Ook werd het belang onderstreept om leken bij dit proces te betrekken. De Duitse Synodale Weg en het wereldwijde synodale proces dat paus Franciscus heeft afgekondigd, streven een gemeenschappelijk doel na: de Blijde Boodschap van het Evangelie hier en nu weer zichtbaar en leefbaar maken. Het gaat om gemeenschap, geloofsversterking, participatie en zending.

Resoluties van de Synodale Weg die betrekking hebben op aangelegenheden waarvan de bevoegdheid op het niveau van de particuliere kerk valt, kunnen door de Duitse bisschoppen aangenomen worden. Over de uitvoering van resoluties die betrekking hebben op de universele Kerk zal de Apostolische Stoel moeten beslissen. Maar wat als de voorgestelde veranderingen leiden tot een botsing tussen verschillende kerkelijke werelden? En kunnen zij daadwerkelijk bijdragen tot herstel van het vertrouwen van gelovigen en de verspreiding van de Blijde Boodschap?

Een spannende evenwichtsoefening

Velen buiten de Kerk denken dat 'Der Synodale Weg' een breuk in de Kerk zal veroorzaken. Maar de grote meerderheid van degenen die geïnteresseerd zijn in het leven en een positieve ontwikkeling van de Kerk volgen het synodale pad met grote aandacht en met hoge verwachtingen. Veel van de punten die nu op tafel liggen, zijn trouwens al langer oorzaak van spanningen. Volgens bisschop Georg Bätzing, voorzitter van de Duitse Bisschoppenconferentie, is het niet zo dat de Duitse katholieken de kerkelijke leer willen afzwakken en zwichten voor de tijdgeest. Volgens hem hebben zij de "weg van bekering en vernieuwing die door het misbruikschandaal op gang is gebracht, niet lichtvaardig genomen en wensen ze zeker niet buiten de universele Kerk te staan". Het is een proces dat veel van de deelnemers vergt maar tegelijk een hartstochtelijke liefde voor onze Kerk laat zien.

Het hele traject verloopt binnen een duidelijk procedureel kader waarin de beginselen van gelijkheid tussen mannen en vrouwen, geestelijken en leken, daadwerkelijk worden toegepast. Elke spreker wordt ook echt gehoord. De statuten en het huishoudelijk reglement maken de werking van de Synodale Weg voorspelbaar en betrouwbaar. De structuur is erop gericht om besluitvorming te vergemakkelijken. Forums doen voorstellen die in Plenaire Vergaderingen worden besproken. Als dat tot vernieuwingsbesluiten leidt, is een meerderheid van twee derde nodig van alle betrokkenen: de bisschoppen, de vrouwelijke synodeleden en uiteindelijk van de gehele plenaire vergadering.

Uitgenodigd door de Duitse Synodale Vergadering, mag ik als waarnemer dit boeiende traject binnen de Duitse Kerk volgen. Waarheen dit synodaal proces uiteindelijk ook mag leiden, het belang van de afgelegde weg mag niet onderschat worden. Het draagt onmiskenbaar bij tot een meer dynamische en dialogale Kerk. Naast de grote consensus zijn er natuurlijk tegenstellingen, maar het is boeiend te zien hoe die worden geaccepteerd. Veel deelnemers zijn blij met de kwaliteit van de ontmoetingen en zien deze als een stap naar een betere vorm van communicatie. Ik heb de indruk dat iedereen die erbij betrokken is weet dat het de hoogste tijd is om met elkaar te praten en veranderingen te durven doorvoeren.

Josian Caproens
Voorzitter Europees
Lekenforum ELF

